

Implicarea părinților în activitatea școlii

Raport asupra rezultatelor sondajului național,

realizat printre directorii de școli din Republica Moldova

Introducere

A devenit axiomatică afirmația, că orice sistem de educație devine incapabil, dintr-o anumită perspectivă, dacă se confruntă cu indiferența sau cu opoziția părinților. În Raportul asupra relațiilor dintre școală și familie în țările Comunității Europene (Macbeth, Al., 1984) se enumără patru motive pentru care școala și familia se străduiesc să stabilească legături între ele: (i) părinții sunt responsabili din punct de vedere juridic de educația copiilor lor; (ii) învățământul nu este decât o parte din educația copilului; o bună parte a educației are loc în afara școlii; (iii) cercetările pun în evidență influența atitudinii parentale asupra rezultatelor școlare ale elevilor, în special asupra motivației pentru învățare, precum și faptul că unele comportamente ale părinților pot fi favorizate datorită dialogului cu școala; (iv) grupurile sociale implicate în instituția școlară (în special părinții și profesorii) au dreptul să influențeze gestiunea școlii.

Obstacolele relației școală-familie pot fi de ordin comportamental (întâlnite, atât printre părinți, cât și printre profesori și administratori școlari) sau de ordin material (relația școală-familie cere un surplus de efort material și de timp). Dificultățile pot rezulta din ideile divergente privind: (i) responsabilitatea statului și a familiei privind educația copiilor; (ii) libertatea de alegere a școlii de către părinți sau unicitatea învățământului; (iii) impactul mediului familial asupra rezultatelor școlare ale copilului; randamentul pedagogic și datoria parentală; (iv) participarea părinților la gestionarea și procesul decizional din instituția școlară.

Se consideră, în general, că problema este de atitudine; este dificil de pretins, atât la părinți, cât și la profesori, ca relația de colaborare școală-familie (nu) este doar un "drept de opțiune". Informarea și formarea părinților în ceea ce privește școlaritatea copilului presupune, cel puțin, ca fiecare părinte să cunoască: obligațiile legale privind educația copilului; drepturile de care dispune pentru educația copilului; importanța atitudinii lui pentru reușita școlară și mai apoi socială a copilului; metodele de colaborare cu școala. Această sarcină urmează să o realizeze profesorii. Profesorii trebuie să primească o pregătire în materie de relație cu părinții iar competența lor în această materie trebuie considerată ca o competență profesională. Părinții trebuie să fie pregătiți pentru a-și realiza rolul lor educativ, în cooperare cu profesorii. Școala urmează să asigure (asociațiilor) părinților asistența necesară.

Din perspectiva istorică, educația părinților - ca și educația (poporului) în general - apare necesară, atât pentru creșterea și educarea copiilor, cât și ca o cale de emancipare spirituală și socială, ca un vector al democratizării educației și societății.

Relația familie-școală apare justificată în măsura în care restabilește încrederea comunității în instituția educațională.

Contextul politic și legislativ a situației în Moldova

Deoarece calitatea relațiilor între școală și părinții elevilor este fundamentală pentru buna funcționare a sistemului educațional și reușita școlară a tinerilor, ameliorarea relațiilor dintre familie și școală trebuie să devină o preocupare constantă a instituției de învățământ. Din dispozițiile articolului 60 a Legii Învățământului putem deduce drepturile părinților în relația cu școala:

(1) Părinții sau tutorii au dreptul:

a) să aleagă pentru copii instituțiile de învățământ și limba de instruire;

De asemenea, părintele/tutorele legal are dreptul de a solicita școlarizarea fiului/fiicei sale la o altă instituție de învățământ primar sau gimnazial decât cea la care domiciliul său este arondat. Înscrierea se face în urma unei solicitări scrise din partea părintelui / tutorelui legal și se aprobă de către consiliul de administrație al instituției de învățământ la care se solicită înscrierea, în limita planului de școlarizare aprobat, după asigurarea școlarizării elevilor aflați în aria de cuprindere a școlii respective. (art.7 al. 3 din "Regulamentul-tip al instituțiilor de învățământ secundar general"):

a) să ceară respectarea în școală a drepturilor și libertăților copilului;

b) să ia cunoștință de mersul și conținutul procesului de învățământ precum și de rezultatele evaluării elevilor;

Părinții au dreptul să contacteze administrația școlii, directorul școlii în cazul în care au neclarități cu privire la școlarizarea copilului sau cu privire la activitățile instituției de învățământ. De asemenea,

părinții au dreptul să fie ținuti la curent cu reușita academică a copilului. Acest drept este alcătuit din următoarele componente : dreptul de a fi informat, care permite o urmărire eficientă a școlarității copiilor precum și a comportamentului lor în școală ; dreptul la întrunire, care se realizează în cadrul întrunirilor colective sau celor individuale. Părinții au dreptul, dar și obligația de a colabora cu instituția de învățământ, în vederea realizării obiectivelor educaționale. În acest sens, ei urmează ca, cel puțin, o dată pe lună, să ia legătura cu învățătorul / dirigintele pentru a cunoaște evoluția copilului lor.

În ce privește dreptul la întrunire a părinților, acesta este realizat în practică prin instituirea și convocările periodice ale **Comitetului de părinți al clasei**, printre atribuțiile cărui atestăm:

- a) ajută învățătorii / diriginții în activitatea de cuprindere în învățământul obligatoriu a tuturor copiilor de vîrstă școlară și de îmbunătățire a frecvenței acestora;
- b) sprijină dirigințele / învățătorul în organizarea și desfășurarea unor activități extrașcolare;
- c) are inițiative și se implică în îmbunătățirea condițiilor de studiu pentru elevii clasei;
- d) atrage persoane fizice sau juridice care, prin contribuții financiare sau materiale, susțin programe de modernizare a activității educative și a bazei materiale din clasă și din școală.
- e) sprijină conducerea instituției de învățământ și dirigințele / învățătorul în întreținerea, dezvoltarea și modernizarea bazei materiale a clasei și a instituției de învățământ. (art. 35 din „Regulamentul – tip”)

La rîndul lor, președinții comitetelor de părinți se întrunesc în cadrul fiecărei instituții de învățământ în Consiliul reprezentativ al părinților, care are următoarele atribuții:

- a) susține instituția de învățământ în activitatea de consiliere și orientare socio-profesională sau de integrare socială a absolvenților;
- b) propune măsuri pentru școlarizarea elevilor din învățământul obligatoriu ;
- c) identifică surse de finanțare extrabugetară și propune Consiliului de administrație al instituției, la nivelul căreia se constituie, modul de folosire a acestora;
- d) susține instituțiile de învățământ în derularea programelor de prevenire și de combatere a abandonului școlar;
- e) susține instituția de învățământ în organizarea și desfășurarea festivităților anuale;
- f) susține conducerea instituției de învățământ în organizarea și în desfășurarea consultațiilor cu părinții, pe teme educaționale;
- g) sprijină conducerea instituției de învățământ în întreținerea și modernizarea bazei materiale;
- h) are inițiative și se implică în îmbunătățirea calității vieții și a activității elevilor. (art. 38 din « Regulamentul-tip »)

Conform art. 47 al. 6 din Legea Învățământului : «Instituțiile de învățământ preuniversitar de stat sînt subordonate Ministerului Educației, Tineretului și Sportului și autorităților administrației publice locale. » Iar în conformitate cu dispozițiile Hotărării Guvernului nr. 1033 din 4.10.2005 cu privire la aprobarea Regulamentului Ministerului Educației, Tineretului și Sportului : „Ministerul Educației, Tineretului și Sportului este organul de specialitate al administrației publice centrale în domeniul învățământului, educației, tineretului, sportului, protecției drepturilor copilului, formării profesionale, perfecționării cadrelor didactice, cercetării științifice psihopedagogice și universitare, evaluării și acreditării instituțiilor de învățământ, echivalării actelor de studii și recunoașterii calificărilor.” În același regulament există stipulația că Ministerul realizează controlul și inspecția de stat în instituțiile de învățământ și educație de toate gradele și tipurile, indiferent de subordonarea și forma de proprietate a acestora. Deducem în acest context că părinții au dreptul să fie auziți, cu alte cuvinte – dreptul la petiționare în situația în care consideră că le-au fost încălcate careva drepturi. Prin urmare, părinții, în situația în care nu reușesc să-și reclame interesele în fața direcției instituțiilor de învățământ, ulterior în fața direcțiilor de învățământ teritoriale, sînt în drept să se adreseze cu plîngerii în adresa Ministerului Educației și Tineretului al Republicii Moldova și în termenii Legii cu privire la petiționare din 19.07.1994, organul de stat va da un răspuns la petiție timp de 15 zile de la data înregistrării petiției, sau timp de 30 de zile dacă petițiile necesită o studiere și examinare suplimentară (art. 8)

d) să instruiască în familie copilul, asigurîndu-i posibilitatea de a obține studiile corespunzătoare unui anumit nivel de învățământ;

Acest drept rezultă din argumentul că primul educator, de altfel și firesc, este familia, iar legea garantează respectarea dreptului inalienabil al părinților, în dependență de posibilitățile lor, să dea copiilor educația morală, intelectuală, fizică, socială și religioasă.

e) să fie aleși în componența unor organe administrative și consultative ale instituției de învățământ.

În acest sens, Legea Învățământului în art. 46 al. 4 stabilește: « Elevii și părinții pot constitui consilii care funcționează în conformitate cu statutul instituției de învățământ. » Prin urmare, părinții au dreptul să-și propună candidatura pentru a fi aleși în consiliile părintești. Totodată, toți părinții au dreptul

să ia parte la discuțiile în materia modalității în care instituția de învățământ estimează necesitățile copiilor în viața curentă a școlii.

(2) Părinții sau tutorii sînt obligați:

a) să asigure încadrarea copilului într-o formă de învățământ obligatoriu (de stat sau privat) ori să realizeze instruirea lui în familie;

b) să asigure educația copilului în familie și să-i creeze condiții adecvate pentru studii, dezvoltare a aptitudinilor, activitate extrașcolară și de autoinstruire.

(3) Părinții sau tutorii care nu contribuie la educația și instruirea copilului sînt pasibili de răspundere, în conformitate cu legislația în vigoare.

Doar realizarea cumulativă a drepturilor și obligațiilor din partea părinților și din partea școlii va permite, în opinia noastră, organizarea unui învățământ democratic, accesibil tuturor, în care fiecare copil va putea să-și pună în valoare și să-și dezvolte potențialul său.

Subiectele – cheie investigate

- Implicarea părinților în activitatea școlii. Prin implicare avem în vedere, pe de o parte, gradul de activism pe care îl manifestă părinții în a-și aplica drepturile și a-și onora obligațiile în construirea parteneriatului cu școala. Pe de altă parte, oportunitățile create de școală și sprijinul acordat părinților pentru construirea unui parteneriat funcțional.
- Atitudinea directorilor instituțiilor de învățământ față de rolul și locul părinților, implicarea acestora în viața școlii.

Literatura de specialitate, studiile în domeniu reliefează factorii determinanți ai calității parteneriatului școală-familie și condițiile de stabilire a acestei relații. Printre acestea remarcăm: pregătirea psihologică, pedagogică și managerială a cadrelor didactice și a directorilor instituțiilor de învățământ; gradul de deschidere a cadrelor didactice, perceperea rolului și locului părinților în procesul educațional; timpul acordat cunoașterii elevilor și activităților organizate cu părinții. Toate aceste lucruri sînt cauzele succeselor și insucceselor parteneriatului. Vom prezenta datele obținute ținînd cont și de această perspectivă.

Metodologia cercetării și informații generale despre instituțiile de învățământ care au constituit eșantionul studiului

În proiect au fost reprezentanți ai 8 țări: Moldova, România, Croația, Macedonia, Serbia, Muntenegru, Bosnia și Herțegovina și Albania. Pentru ca datele să fie comparabile între țările participante, s-a decis eșantionarea bi-stadială (urban-rural și distribuție pe regiuni). În aceste straturi instituțiile au fost selecționate în mod aleator, iar numărul celor extrase este proporțional cu ponderea sub-grupului în eșantion. Astfel, au fost selectate 12 regiuni ale țării. Gruparea raioanelor în zone s-a bazat pe numărul populației școlare în raioane, cît și pe zona geografică. Apoi s-au adunat datele privind distribuția școlilor pe zone și mediu de amplasare și s-a ponderat procentul acestora din numărul total de școli. Apoi au fost selectate aleator din universul cercetării obținut, școlile necesare de interviuat. Este necesar de remarcat că studiul a avut drept țintă școlile de tip gimnazial și din aceasta cauză prevalează mediul rural față de cel urban, situație ce este caracteristică, în unele cazuri, doar gimnaziilor. Drept instrument de culegere a datelor a fost utilizat chestionarul (Anexa 1), aplicîndu-se tehnica interviului direct.

Chestionarul a cuprins 8 secțiuni, dintre care 7 sunt comune pentru chestionarul aplicat în toate cele 8 țări, și o secțiune cuprinde întrebări specifice pentru Republica Moldova.

Chestionarul a fost elaborat și aplicat de Institutul de Marketing și Asistență Socială din Chișinău, coordonat de un grup de experți internaționali, selecționați de Institutul pentru o Societate Deschisă de la Budapesta, în cadrul proiectului regional pentru Europa de Sud-Est „Advancing The Education Inclusion and Quality”, coordonat de **Centrul de Politici Educaționale de la Universitatea din Ljubljana**

Datele prezentate sînt obținute ca rezultat al efectuării unui studiu cantitativ pe un eșantion de 296 directori de instituții de învățământ preuniversitar de cultură generală.

Eșantionul selectat pentru cercetare este reprezentat prin 89,5% instituții de învățământ din localități rurale și 10,5% instituții de învățământ din localități urbane. După numărul de elevi instituțiile de învățământ din eșantion sînt: 82,8% școli mici, inclusiv rurale, în care își fac studiile pînă la 225 elevi, ceea ce înseamnă un singur complet de clase; 16,2% de școli sînt de mărime medie cu efectivul de elevi cuprins între 226 și 450 (în astfel de școli pot fi cîte 2 clase paralele la fiecare nivel).

Ponderea instituțiilor mici, de pînă la 225 elevi, în sistemul de învățământ preuniversitar din Moldova nu depășește 66%. Școlile mici dispun de caracteristici specifice în ceea ce privește specificul familiilor, gradul de pregătire a cadrelor didactice, raportul între titulari și suplinitori, etc. – toate acestea avînd un impact asupra relațiilor școală-familie.

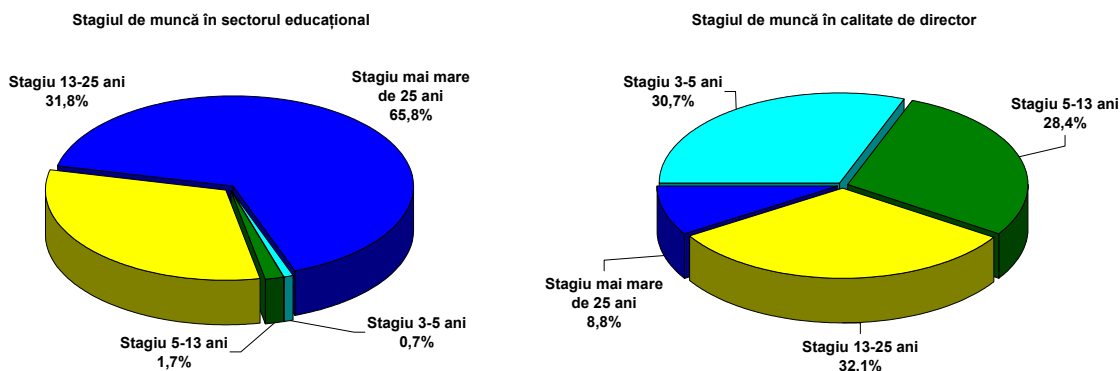
Directorii instituțiilor de învățământ

73% din managerii instituțiilor de învățământ din grupul interviuat sunt de sex feminin, iar 27% de sex masculin. 32,1% din directorii au o experiență de 13-25 ani în managementul educațional, 30,7% de 3-5 ani, 28,4% de 5-13 ani, iar 8,8% de peste 25 ani. Media anilor de experiență managerială este de 12.

În ceea ce privește stagiul în domeniul educației, 65,9% din managerii interviuați lucrează în sistemul educației de peste 25 de ani, 31,8% de 13-25 de ani, și doar 2,4% activează de mai puțin de 13 ani. Media vechimii de activitate în domeniul educației este de 29 de ani.

Diagrama 1.

Date despre stagiul de muncă a directorilor instituțiilor investigate

M

Cu referire la implicarea managerilor în procesul didactic, menționăm că 8,4% din cei interviuați dedică activităților didactice peste 75% din timpul de muncă, 33,1% între 50-75% din timp, 38,2% între 25-50%, 17,6% mai puțin de 25%, iar 1,7% au declarat că nu au activități didactice în timpul exercitării funcției de director. Femeile, directoare de instituții, dedică mai mult timp activităților didactice (45,6% din manageri peste 50% din timp), decât bărbații (32,1% peste 50% din timp). Datele ne permit să concluzionăm că circa jumătate dintre directorii nu dispun de suficient timp pentru organizarea eficientă și eficace a lucrului cu părinții.

Profesorii

Profesionalismul și gradul de implicare al profesorilor în procesul educațional sînt factori determinanți ai calității relației școală – familie. Din această perspectivă, eșantionul are următoarele caracteristici: în 119 școli (ceea ce constituie 40,2%) numărul titularilor este mai mic ca 10, ceea ce înseamnă că mai mult de 40% din totalul normelor didactice (se poate spune - de discipline școlare) sînt realizate de către profesori suplinitori, ori profesori cu un număr de ore ce depășesc norma. Acest fapt limitează timpul acordat cunoașterii copiilor, comunicării cu părinții, organizării împreună a activităților.

Părinții

Famiile, copiii cărora se instruiesc în școlile cercetate, se caracterizează, conform opiniei directorilor de școli, prin următoarele: 62,5% dintre directori interviuați susțin că peste 25% din copiii care învață în școală provin din familii fără un venit stabil; 37,5% că peste 25% de copii provin din familii cu unul dintre părinți plecați la muncă în străinătate, 9,4% că peste 25% din copii provin din familii cu un singur părinte, iar în 8,7% că peste 25% de copii provin din familii în care ambii părinți sînt plecați la muncă peste hotare (vezi Tabelul 1.)

Tabelul 1.

Distribuția elevilor cu situație social-vulnerabilă în școli

	% Școli				
	Mai puțin de 5%	Între 6%-10%	Între 11%-24%	Peste 25%	Nu știu
Elevi care provin dintr-o gospodărie fără un venit stabil	7.9	14.4	15.1	62.5	
Elevi care provin dintr-o familie cu un	25.4	41.5	23.7	9.4	

singur părinte					
Elevi care provin dintr-o familie cu unul dintre părinți plecați la muncă în străinătate	9.6	18.9	33.7	37.5	0.3
Elevi care provin dintr-o familie cu ambii părinți plecați la muncă în străinătate	39.9	34.4	16.0	8.7	1.0
Elevi care sunt instituționalizați (locuiesc în orfelinate)	87.6	1.0	1.5	3.5	6.4
Elevi care aparțin unei etnii diferite de grupul etnic majoritar din această școală	81.0	5.1	2.8	4.6	6.5

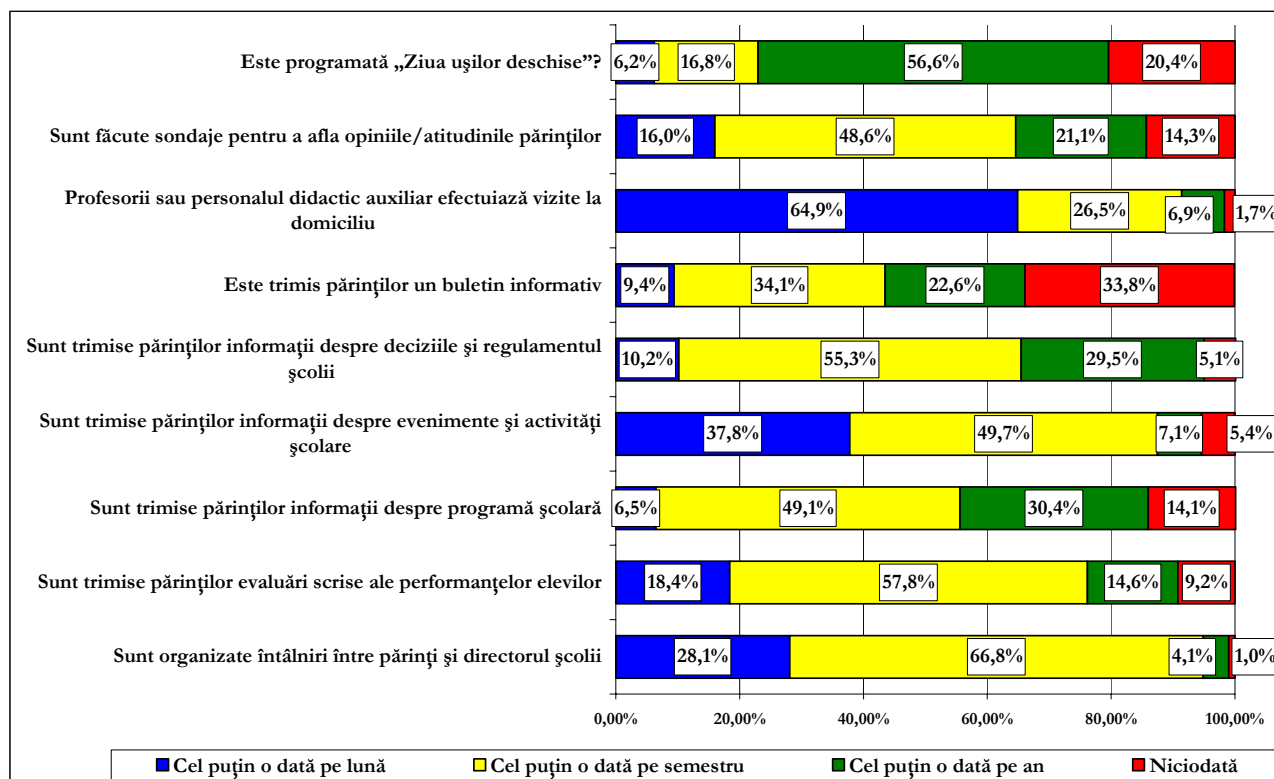
Pentru cea mai optimistă variantă pe care o putem construi în baza tabloului general ce se încadrează în respectivii parametri, putem spune că mai mult de 50% din școli se confruntă cu dificultăți în stabilirea relațiilor cu familiile a peste 25 la sută dintre copii. Sintetizarea datelor generale de eșantion, ne permit să presupunem și faptul că în jumătate din cele 296 de școli condițiile existente nu constituie mediul cel mai favorabil pentru implicarea părinților în activitatea școlii

Acțiunile școlii pentru implicarea părinților în viața școlii

Comunicarea dintre școală și părinți

Educația copiilor este scopul comun al școlii și al familiei, care poate fi realizat eficient doar în relație de parteneriat prin divizarea competențelor, responsabilităților și a funcțiilor între părțile implicate; prin investirea comună a resurselor de timp, prin împărtășirea informațiilor; prin depunerea efortului și soluționarea în comun a situațiilor problematice, etc. Comunicarea dintre școală și familie este unul dintre instrumentele cele mai importante de stabilire și menținere a relației de parteneriat între școală și familie.

Școlile aplică diferite forme de comunicare cu părinții. Cele mai „populare”(practice în mai multe instituții de învățământ) sînt ședințele cu părinții, cele mai frecvent practicate sînt vizitele elevilor la domiciliu, făcute de profesori și cadrul didactic auxiliar (64,9% o dată în lună, 26,5% o dată în semestru). Cel puțin o dată în semestru în circa 95% din instituțiile de învățământ cercetate au loc întâlniri între părinți și administrația școlii, se organizează întâlniri ale părinților cu dirigenții de clasă și cu profesorii (vezi Diagrama 2. Media de frecvență a activităților organizate cu părinții).

Astfel, managerii au declarat că ei comunică cu părinții despre rezultatele academice ale elevilor, în 57,8 % cazuri o dată în semestru și în 18,4% o dată pe lună prin prezentarea probelor de evaluare scrise ale elevilor. 37,8% din persoanele chestionate cel puțin o dată în lună; 49,7% - cel puțin o dată în semestru trimit părinților informații despre evenimente și activități școlare. 65,5% din instituții, cu diferită periodicitate (cel puțin o dată în lună și cel puțin o dată în semestru) , trimit părinților informații despre deciziile și regulamentul școlii. În mai mult de jumătate din școli părinții sînt informați despre programa școlară (oferta curriculară a școlii și curricula la disciplinele școlare). Expedierea buletinelor informative pentru părinți ca și formă de comunicare implică anumite cheltuieli și este practică mai rar (34,1% - o dată în semestru, 22,6% - o dată pe an) și în mai puține instituții (în 33,8% din școli nu este aplicată această formă de comunicare). În 80 la sută din școli cel puțin o dată pe an se organizează „Ziua ușilor deschise” pentru părinți, respectiv – în 20% nu se practică astfel de activitate.

În același timp, 17,3% din managerii instituțiilor au arătat că „în mică măsură” și „în foarte mică măsură” sunt mulțumiți de întâlnirile cu părinții organizate de diriginți, iar 21% - de cele organizate de profesori. Reprezentanții instituțiilor de învățămînt din mediul rural sunt mai puțin mulțumiți decât cei din mediul urban de aceste întruniri

La întâlnirile organizate în majoritatea instituțiilor sînt prezenți între 50%-75% din numărul total de părinți. Ținînd cont de faptul că aproximativ 25% din copii în majoritatea școlilor provin din familii în care unul sau ambii părinți sînt plecați la muncă peste hotare, ori din familii fără un venit stabil în care părinții nu reușesc să-și programeze timpul, putem considera acest indice unul foarte bun. *Această cifră denotă deschiderea părinților pentru dialogul cu școala.*

Tabelul 2.

Categoriile de părinți cu care este cel mai dificil de comunicat

<i>Categoriile de părinți</i>	<i>%</i>
Consumatori de alcool / droguri / părinți predispuși spre violență	59,0%
Părinți plecați peste hotare / în altă localitate	48,6%
Părinți ce nu sunt interesați de educație	38,8%
Familii social vulnerabile	36,4%
Părinți care nu doresc să colaboreze	13,3%
Părinți divorțați / Văduvi/ Singuri	8,0%
Părinți tineri, neformați	8,0%
Șomeri	5,9%
Părinți cu dizabilități mentale sau fizice	5,2%
Părinți ce au diverse interese personale	5,2%
Părinți cu diverse apartenențe și convingeri (religioase, tradiții)	4,2%
Părinții copiilor ce au rezultate școlare proaste	3,1%
Părinți dependenți de muncă, care nu au timp să educe copii	2,4%
Tutori / Persoane ce substituie părinții	2,1%
Părinți lipsiți de drepturile părintești	1,4%

Pentru asigurarea comunicării cu toți părinții în 81,4% din școli s-a elaborat o strategie care este axată preponderent pe organizarea adunărilor cu părinții, menținerea relației profesor-părinte, implicarea părinților în organizații obștești. Mai puțin (în doar 39% din răspunsuri) strategiile se bazează pe activități de formare pentru părinți.

Lipsa unei strategii concrete de implicare a părinților în cele 18,6% din cazuri denotă pregătirea insuficientă a directorilor instituțiilor de învățămînt pentru a-și exercita funcția de manager, ori diminuarea importanței acestui subiect în dirijarea instituției de învățămînt.

Datele demonstrează străduința școlilor în a informa părinții despre viața școlii și performanțele elevilor. Stabilirea dialogului între școală și familie ca și componentă importantă în procesul de comunicare poate fi identificat în baza întrebării „Cît de des se întîmplă în școala dvs ca să fie făcute sondaje pentru a afla opiniile/atitudinile părinților”. Constatăm că doar în 14,3% din școli nu este aplicat acest instrument. Periodicitatea aplicării respectivului instrument este în 48,6% din instituții o dată în semestru, în 21,1% - cel puțin o dată în an, iar 16% din instituții excelează cu zel la acest capitol în fiecare lună.

Putem concluziona că în școli se depune efort pentru a dialoga cu părinții nu doar pentru a-i informa. Dar, cu toate acestea, circuitul informației este preponderent unidirecțional cu puține oferte de deschidere a părinților pentru dialog la nivelul instituției de învățământ .

Implicarea părinților

Crearea unui spectru larg de oportunități de implicare a părinților în activitățile școlii este un indicator al deschiderii și al profesionalismului angajaților. Diriginții de clasă, profesorii și administrația sînt cei care decid asupra aplicării celor mai eficiente instrumente în acest scop.

Principalele activități care facilitează implicarea părinților în opinia managerilor școlari sînt considerate conform indicatorului sintetic: (i) activitățile extracurriculare și excursiile,(ii) activitățile legate de îmbunătățirea condițiilor, dotarea cu echipament , (iii) adunările părinților pe clase. Dezvoltarea relațiilor dintre elevi și pedagogi, a relațiilor dintre pedagogi și părinți, planul educațional, dezbaterile sau seminarele, inclusiv crearea consiliilor de părinți nu sunt considerate de directorii școlilor printre activitățile școlare principale, care ar putea facilita implicarea părinților în școală (vezi Tabelul 3).

Tabelul 3.

Principalele activități școlare care facilitează implicarea părinților

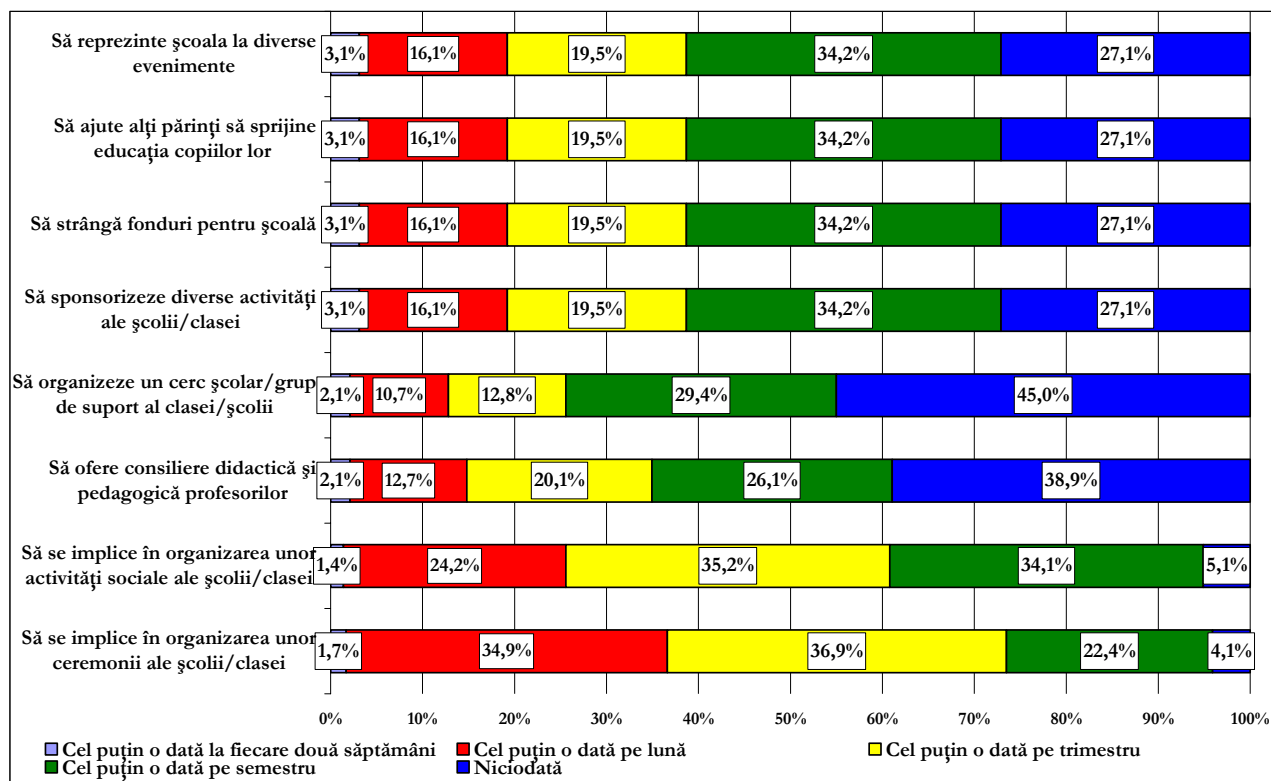
	Prima mențiune, %	A doua mențiune, %	A treia mențiune, %	Indicatorul sintetic ¹ al importanței răspunsurilor
Traininguri / Dezbateri / Seminare	2.4	2.6	6.0	7.4
Adunări de clasă / Adunări pe școală	16.5	9.2	9.5	28.2
Planificarea profesorilor / Organizarea didactică	2.7	6.3	5.5	10.2
Fondarea consiliului părintesc	3.8	4.4	2.0	8.1
Activități extracurriculare, excursii	56.0	57.9	52.7	125.8
Dotarea școlii, condițiile fizice	15.8	17.0	16.9	37.0
Dezvoltarea relațiilor profesor - părinte	2.7	1.8	6.5	7.3
Dezvoltarea relațiilor elev - profesor	0	0.7	1.0	1.0

Pentru a încuraja implicarea activă a părinților care mai rar și mai greu se implică în activitatea școlii se încearcă diferite acțiuni: în 65,7% din cazuri discuții și negocieri, în 26,7% se facilitează discuțiile directe între părinți și administrația școlii, în 25,7% se implică părinții în diverse proiecte, în 21,4% părinții sunt încurajați să participe la activități extracurriculare, în 21% să constituie consiliul părinților, în 20% se să ofere asistență financiară etc.

Periodicitatea cu care școala oferă părinților posibilitatea de a participa în viața școlii variază de la școală la școală. Astfel, 36,9% din directorii de școli intervievați susțin că au cerut implicarea părinților la organizarea unor ceremonii ale școlii/ clasei cel puțin o dată pe trimestru, 34,9% - cel puțin o dată în lună, 22,4% - cel puțin o dată în semestru. Implicarea părinților în organizarea unor activități sociale ale școlii are loc în 35,2% o dată în trimestru, în 34,1% - o dată în semestru, în 24,2% cel puțin o dată în lună. Constatăm că foarte frecvent părinții sunt invitați să participe pe post de co-finanțator al procesului educațional – în 34,2% din școli cel puțin o dată în semestru, în 19,5% cel puțin o dată în trimestru, în 16,1% din școli cel puțin o dată în lună. Implicarea activă a părinților în organizarea unui cerc școlar ori a unui grup de suport al clasei nu se face niciodată în 45% din școli, iar oferirea consilierii didactice și pedagogice profesorilor este ignorată ca oportunitate pentru părinți din 38,9% din instituții (vezi Diagrama 4. Cât de frecvent diriginții implică părinții în măsuri de sprijin a activităților școlii).

Cît de frecvent diriginții implică părinții în măsuri de sprijin a activităților școlii

¹ Deoarece fiecare mențiunea poartă un anumit grad de importanță, se calculează *Indicatorul sintetic*, prin care primei opțiuni i se oferă greutatea „1”, opțiunii a doua, greutatea „0,75” și opțiunii a treia „greutatea 0,5”. Valoarea maxima pe care o poate căpăta Indicatorul sintetic de importanta a răspunsurilor este de 225.

Cu toate că nu sînt valorificate pe deplin toate aspectele și posibilitățile de implicare ale părinților în activitatea școlii, 82.8% din directori descriu situații concrete în care a fost realizat cu succes un parteneriat între școală și părinți. Cel mai frecvent părinții au fost implicați în activitățile de reparații capitale a școlilor – 42.1%, inclusiv în 8.2% din școli acest lucru s-a realizat prin proiecte implementate de Fondul de Investiții Sociale în Moldova. De asemenea, părinții au contribuit la organizarea sărbătorilor în 6.4% din școli, gazificarea a 6% din școli, la procurarea calculatoarelor – 5.2% din școli, crearea Asociațiilor de părinți în 4.7% din școli.

Sprrijinul oferit părinților din partea școlii

Este indiscutabilă necesitatea și importanța sprijinului pe care școala îl poate oferi părinților, în scopul facilitării implicării active în educarea copiilor. În cercetarea noastră managerii școlari au evaluat utilitatea a 6 tipuri de activitate: organizarea unor sesiuni pentru a-i ajuta pe părinți să-i asiste pe copii la teme; oferirea materialelor care să ajute părinților să-i asiste pe copii la teme; oferirea materialelor care să ajute părinții să monitorizeze temele copiilor; oferirea informațiilor despre cum să creeze părinții acasă un mediu propice învățării; oferirea consilierii parentale; organizarea grupurilor de suport pentru părinții elevilor cu probleme (de ex. violență, probleme de comportament etc.).

Fiind rugați să relateze frecvența celor 6 tipuri de activitate nominalizate mai sus, managerii instituțiilor au perceput această întrebare ca pe una care le evaluează activitatea desfășurată de ei și evident că au fost mai subiectivi, prezentând „cum ar trebui să fie” situația și nu cum este de fapt.

Analiza validității interne, în baza coeficientului de Validitate Internă “Cronbach's coefficient α ”², ne indică că majoritatea școlilor oferă suport (informațional și instrumental) părinților pentru ca aceștia să-și poată ajuta copii la învățatură în mediu o dată în semestru. În puține școli aceste activități se desfășoară sistematic - 1,4% din școli – cel puțin o dată pe lună, iar în 0,7% școli asemenea activități nu se organizează „niciodată” (Diagrama 5. Distribuția suportului părinților de către școală pentru ajutorarea copiilor la învățare (toți 6 itemi analizați).

Cu toate că directorii de școli recunosc importanța acțiunilor școlii în sprijinul părinților, periodicitatea desfășurării acestui sprijin indică existența anumitor probleme cu care se confruntă și părinții și școala.

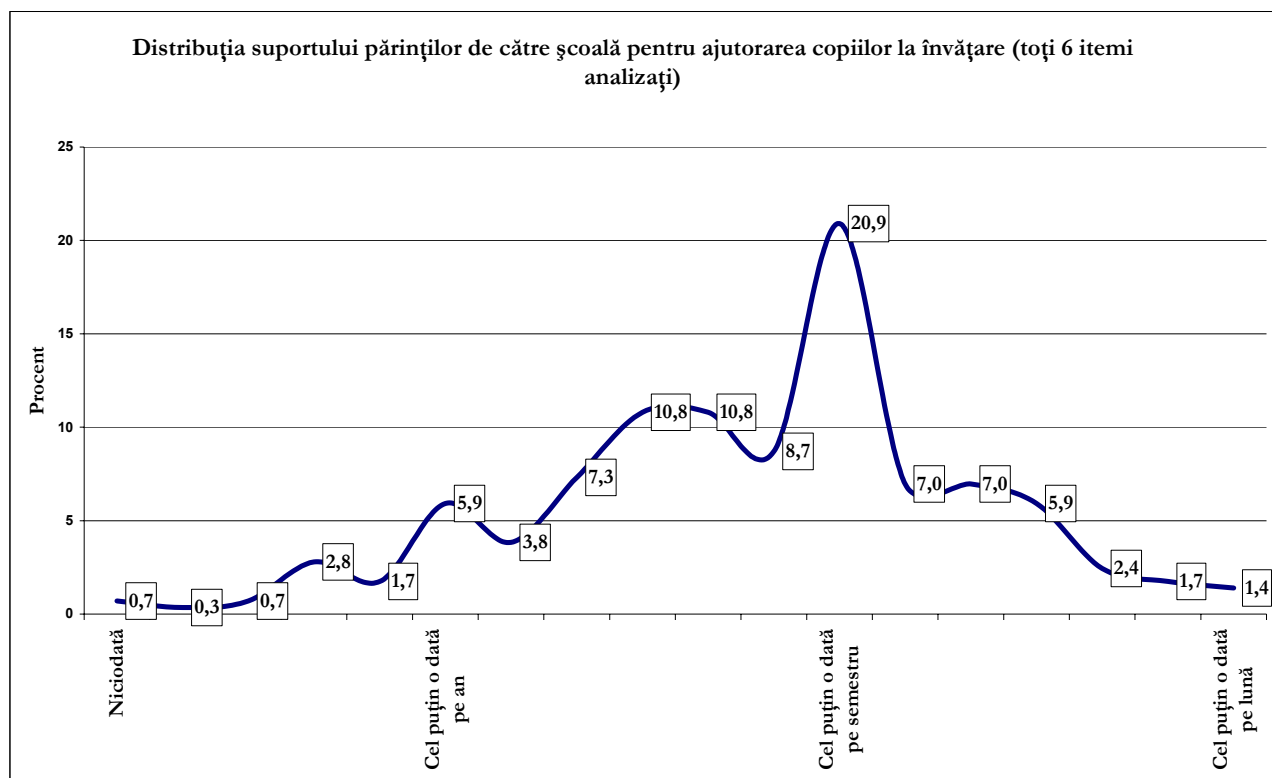
² Formula de calcul este: $\alpha = (k / (k - 1)) * [1 - \sum (s^2_i) / s^2_{sum}]$, unde

k – numărul de item (variabile incluse în indice)

$\sum s^2_i$ – suma varianțelor itemilor i

$\sum s^2$ suma itemilor (index) - varianța indicelui aditiv (obținut prin însumarea itemilor)

Diagrama 5

Srijinul acordat părinților este individualizat: în dependență de problema cu care se confruntă copilul sau familia se aplică instrumentul și forma de srijin considerată relevantă în respectivul caz. Astfel, constatăm că familiilor monoparentale și părinților divorțați li se acordă mai multă atenție din partea școlii prin tot spectrul de servicii de srijin. Alte priorități le constituie familiile în care există violență, părinții care sunt membri ai Consiliilor Părintești și familiile care ignoră educația copiilor (vezi Tabelul 4. Srijinul acordat de către școală părinților pentru a-i ajuta pe copii la teme).

Tabelul 4.

Srijinul acordat de către școală părinților pentru a-i ajuta pe copii la teme

Caracteristici ale familiei	Srijinul oferit mai des, considerat mai relevant	%
Părinții divorțați / Văduvi / Singuri	oferirea informațiilor despre cum să creeze acasă un mediu propice învățării;	38.4
	organizarea unor sesiuni pentru a-i srijini pe părinți să-i ajute pe copii la teme;	26.5
	oferirea materialelor utile pentru a-i ajuta pe copii la teme.	24.7
Părinții predispuși spre violență	oferirea materialelor care să-i ajute pe părinți să monitorizeze temele copiilor;	29.3
	oferirea materialelor utile pentru a-i ajuta pe copii la teme;	22.2
Părinții care sunt membri ai Consiliilor Părintești	oferirea materialelor care să-i ajute pe părinți să monitorizeze temele copiilor;	23.4
	oferirea materialelor care să-i ajute pe părinți să monitorizeze temele copiilor;	21.1
Părinți care ignorează domeniul educațional	organizarea unor sesiuni pentru a-i srijini pe părinți să-i ajute pe copii la teme;	22.7
	consiliere parentală;	17.8
Părinți ai copiilor cu comportament deviant	crearea unor grupuri de srijin pentru părinți privind subiecte de genul violenței sau despre alte probleme de comportament;	22.0

	consiliere parentală;	16.0
Părinți ai copiilor care au rezultate școlare slabe	crearea unor grupuri de sprijin pentru părinți privind subiecte de genul violenței sau despre alte probleme de comportament;	22.0
	organizarea unor sesiuni pentru a-i sprijini pe părinți să-i ajute pe copii la teme;	6.6
Părinți ai copiilor care doresc să aibă rezultate școlare bune	organizarea unor sesiuni pentru a-i sprijini pe părinți să-i ajute pe copii la teme;	19.3
	oferirea materialelor care să-i ajute pe părinți să monitorizeze temele copiilor;	11.3
Părinții consumatori de alcool sau droguri	crearea unor grupuri de sprijin pentru părinți privind subiecte de genul violenței sau despre alte probleme de comportament;	17.8
	consilierea parentală;	17.1

Datele studiului reliefează faptul că acele categorii de familii cu care școala stabilește mai greu relații de comunicare, primesc și mai puțin sprijin.

b. Atitudinea directorilor de școală față de implicarea părinților în viața școlii:

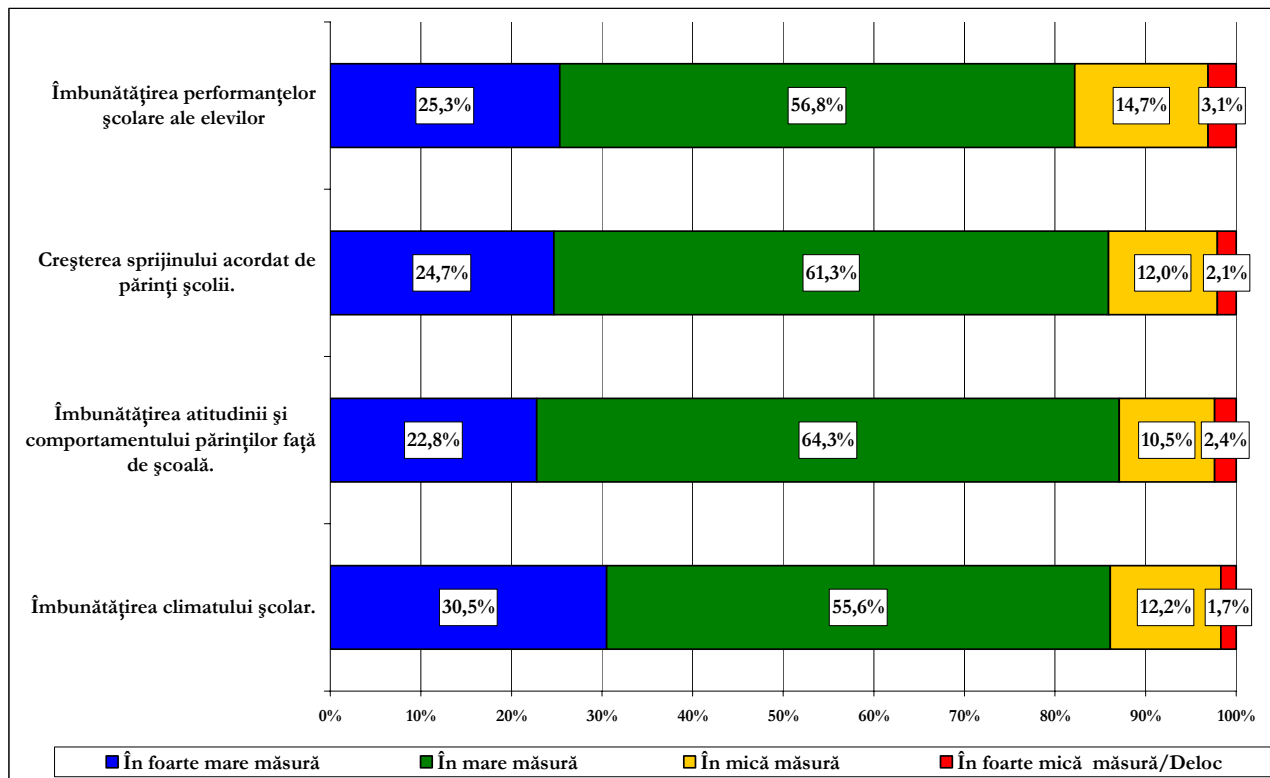
Influența parentală

Felul în care directorul școlii percepe influența părinților asupra procesului educațional și asupra școlii, în general, determină rolul și locul oferit părinților în instituția de învățământ și invers. Direcția, calitatea și intensitatea influenței parentale asupra școlii determină și este determinată de percepția pe care o are directorul școlii asupra relației școală – familie și asupra importanței pe care o acordă acesta părinților în educația și instruirea copiilor.

Beneficiile școlii de pe urma implicării părinților în viața școlară sînt apreciate de către directori. 87.1% din cei intervievați consideră că activismul părinților contribuie „în foarte mare măsură” și „în mare măsură” la îmbunătățirea atitudinii și comportamentului acestora față de școală, 86.1% că implicarea părinților determină îmbunătățirea climatului școlar, 86 % că aceasta determină creșterea sprijinului acordat de părinți școlii, 82.1% că cresc performanțele școlare a elevilor (vezi Diagrama 6.). Considerăm că o astfel de percepție a lucrurilor duce la facilitarea implicării părinților, crearea de oportunități și sprijin multiplu pentru inițiativele părinților, respectiv și la înregistrarea anumitor rezultate. Verificarea acestei presupuneri a demonstrat că doar 22.6% dintre directori nu au putut exemplifica inițiative ale părinților pentru îmbunătățirea calității educației, ceea ce înseamnă că ei nu resimt influența părinților asupra școlii, ori, s-ar putea ca aceasta să se manifeste la nivelul clasei și directorul nu este suficient de informat.

Diagrama 6.

Beneficiile implicării părinților în activitatea școlară

Organigrama funcțională a școlilor, formele de comunicare cu părinții practicate în școli și periodicitatea aplicării acestora generează limitarea nivelului de informare a directorilor de școală despre inițiativele părinților la nivelul clasei. De regulă, părinții influențează mai mult procesul educațional anume în clasele în care învață copiii lor, despre aceasta, probabil, ar putea spune mai multe diriginții de clasă. Directorii doar intuiesc, uneori, influența părinților asupra proceselor ce au loc în clasele de elevi, dar nu cunosc în detalii acest proces de influență dacă acestea nu iese din cadrul clasei.

Sprijin pentru părinți

Pentru crearea unui mediu propice învățării și îmbunătățirea performanțelor elevilor, managerii școlari consideră următoarele activități ca fiind „în foarte mare măsură” și „în mare măsură” utile:

- informarea părinților despre felul în care să creeze acasă un mediu propice învățării – 88,3%;
- consilierea părinților -87,1%;
- organizarea unor sesiuni pentru a-i ajuta pe părinți să-i asiste pe copii la teme – 79,5%;
- crearea unor grupuri de suport pentru părinții elevilor cu probleme (violenți, etc.) – 74,7%.

„În mică măsură” și „în foarte mică măsură” sunt considerate utile de către cei intervievați, modalitățile de a oferi părinților materiale care să-i ajute să monitorizeze temele copiilor – 28,6%, de a oferi părinților materiale care-i să-i asiste pe copii la teme – 31,4%. *Putem afirma astfel că directorii de școli consideră necesară acordarea de către școală a sprijinului pentru părinți și acceptă diferite forme și activități în acest scop.*

Bariere în acordarea sprijinului pentru părinți

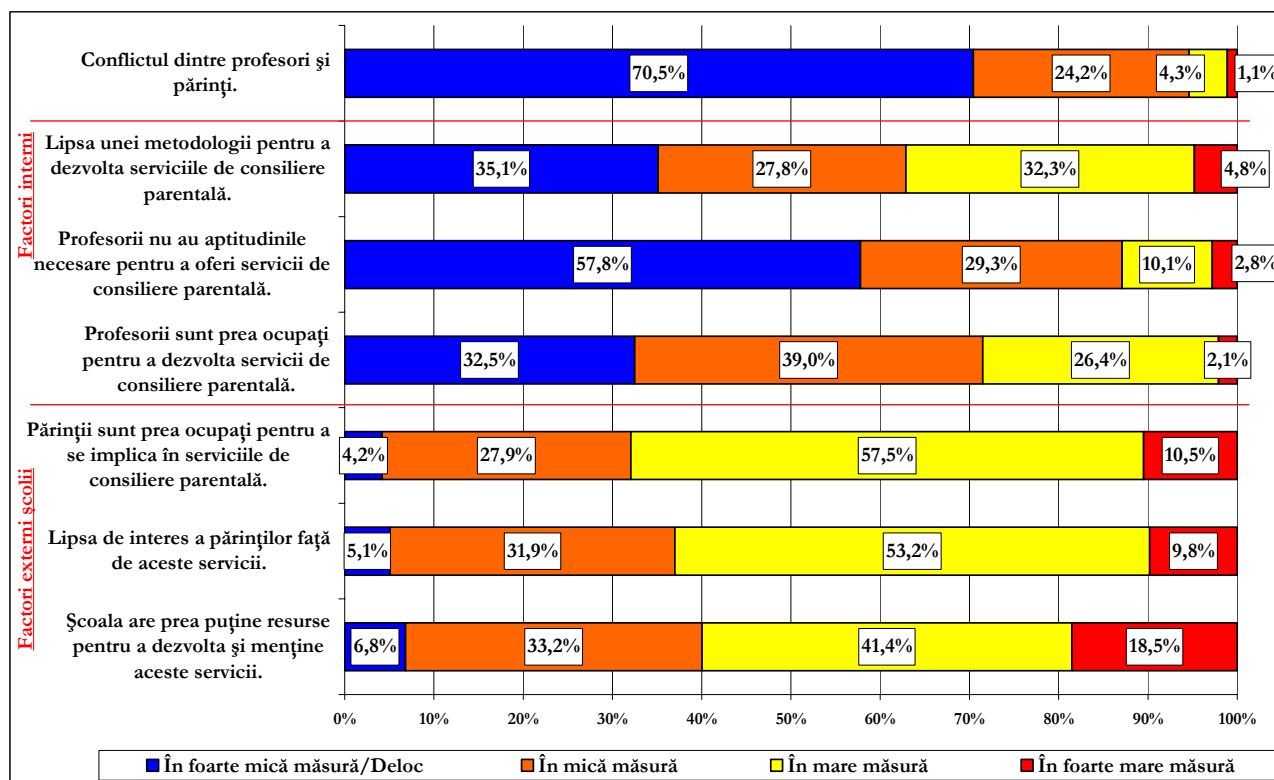
Barierele care limitează în mare măsură abilitatea instituțională a școlii de a oferi părinților sprijinul necesar de calitate și la timp, după părerea directorilor, țin preponderent de faptul că părinții sunt prea ocupați pentru a se implica în serviciile de consiliere parentală – 68 % din directori, lipsa de interes a părinților față de aceste servicii – 63 % și lipsa resurselor în instituția de învățământ pentru dezvoltarea și menținerea acestor servicii – 60% (afectează „în mare măsură” și „foarte mare măsură” situația). Observăm că 2 din 3 bariere principale se află în mediul extern al instituției. Deci, în opinia directorilor, nu este vorba de lipsa de timp a profesorilor pentru a dezvolta astfel de servicii, nici de aptitudinile profesorilor necesare pentru a oferi consiliere, nici de lipsa unei metodologii pentru dezvoltarea serviciilor de consiliere parentală și nici de conflictul dintre profesori și părinți – aceste poziții apreciindu-se ca fiind cu impact „mic” și „foarte mic”.

Analiza validității interne a răspunsurilor oferite de directorii de școli, ne indică o valoare scăzută, ceea ce ne permite să credem că și elementele contextului descrise mai sus (mediul intern)

condiționează apariția problemelor, și constituie bariere în acordarea sprijinului pentru părinți. Cu cât discrepanța dintre factorii ce țin de mediul extern școlii și factorii ce țin de mediul intern școlii este mai mare, cu atât gradul de comunicare și înțelegere între părinți și școală este mai mare. (vezi Diagrama 7.)

Diagrama 7.

Probleme și obstacole ce limitează abilitatea instituțională a școlii de a oferi consiliere parentală

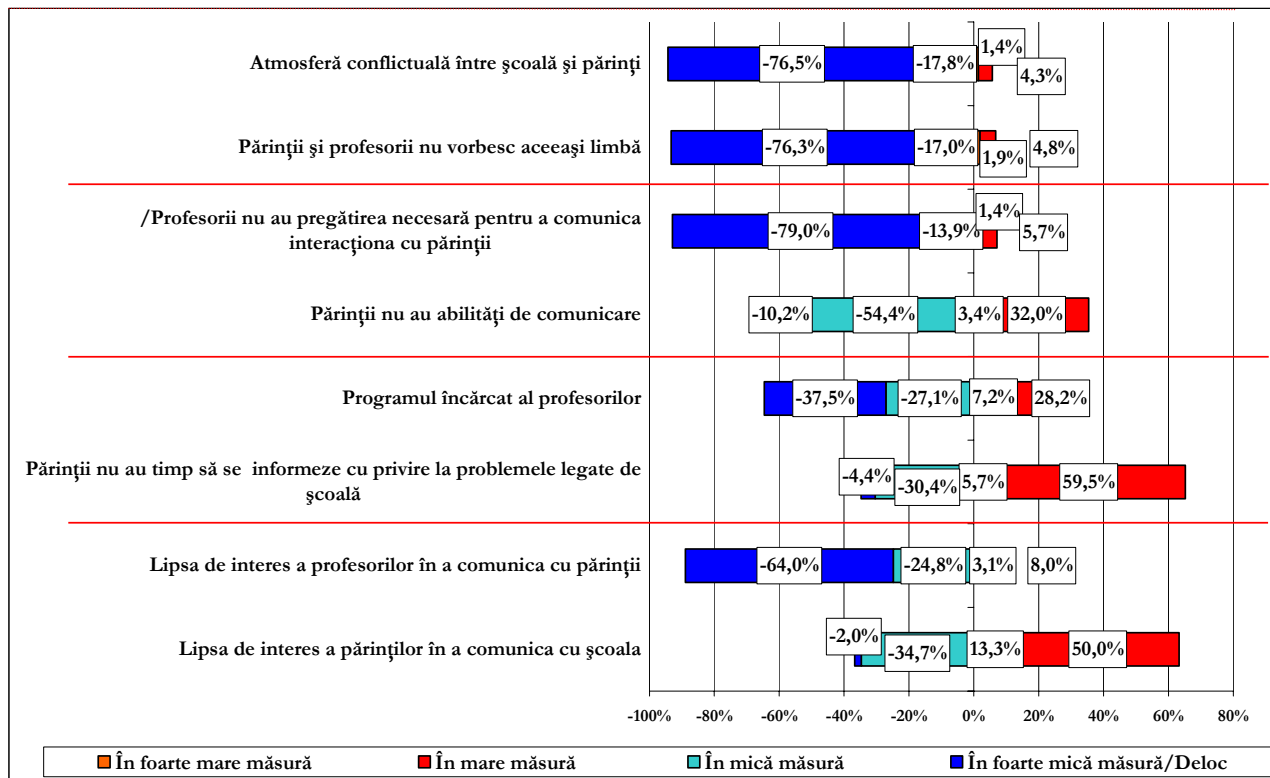
Bariere în procesul de comunicare dintre școală și părinte

Directorii de școală consideră că cele mai mari obstacole și probleme în comunicarea eficientă dintre școală și părinți vin din partea părinților și nu din partea profesorilor.

Lipsa de timp a părinților pentru a se informa cu privire la problemele legate de școală în opinia a 65.2% din directori constituie cea mai mare barieră în stabilirea comunicării eficiente între școală și familie, față de 35.4% ce consideră că și programul încărcat al profesorilor este o piedică. Urmează lipsa de interes a părinților în a comunica cu școala - 63.3%, față de doar 11.1% ce consideră că ar fi și lipsa de interes a profesorilor de a comunica cu școala. 35.4% din respondenți consideră că părinții nu posedă abilitățile de comunicare necesare pentru un dialog de parteneriat, față de 7.1% ce văd că și profesorii nu au pregătirea necesară pentru ca să poată comunica cu părinții. Însă aceasta, în opinia lor, nu duce la situații conflictuale între părinți și școală și nici la momente de neînțelegere între aceștia. (vezi Diagrama 8).

Diagrama 8.

Gradul de influență a principalele obstacole ce intervin în comunicarea eficientă cu părinții

Generalizînd rezultatele acestei analize, putem presupune că directorii de școli sînt tentați să prezinte școala ca pe o instituție care vrea și face totul pentru a comunica eficient cu părinții. Managerii școlilor văd obstacolele în îmbunătățirea comunicării cu părinții copiilor preponderent în mediu extern școlii, ei nu vor și nu pot să depună efortul și interesul necesar pentru eficientizarea comunicării între școală și familie.

Implicarea părinților în procesul de administrare a școlii

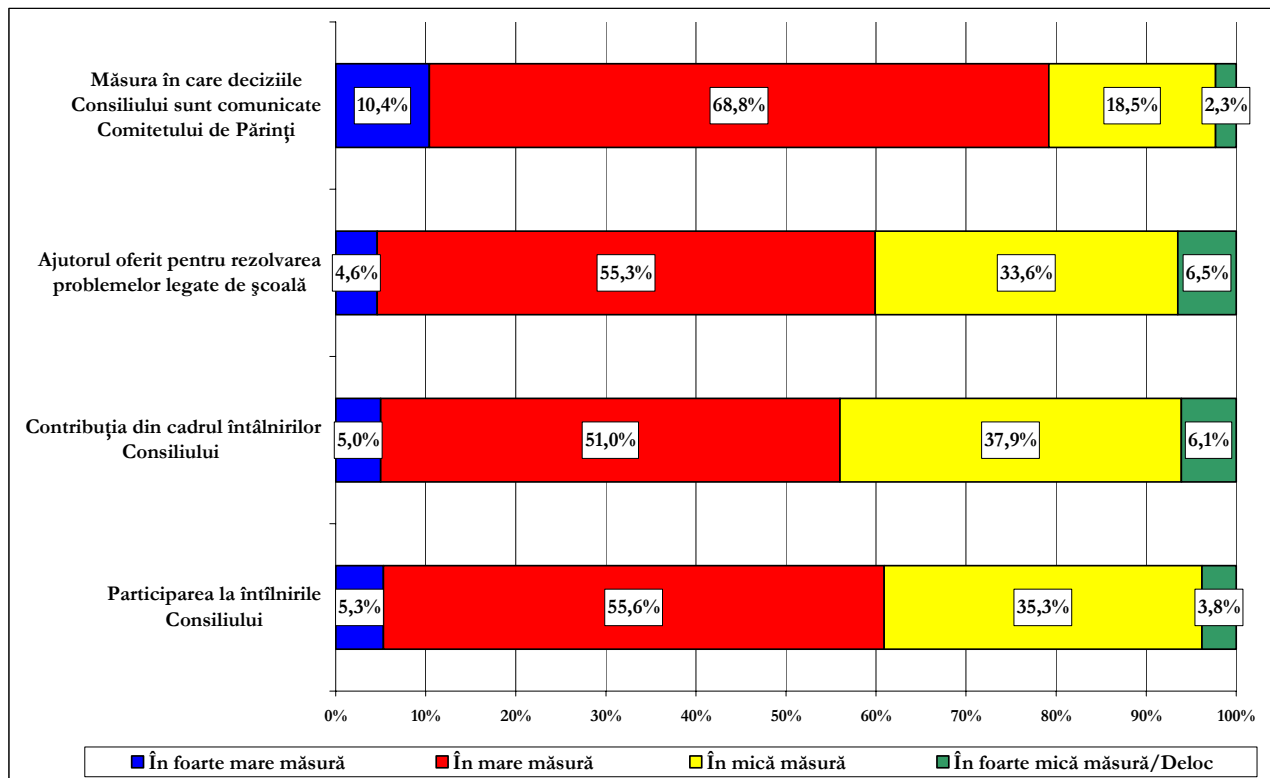
Importanța impactului implicării părinților în guvernarea școlilor asupra îmbunătățirii calității educației este recunoscută de majoritatea managerilor școlari. Am atestat că doar în 28 din cele 296 de școli directorii, minimalizează rolul părinților în educația copiilor și încalcă drepturile acestora prescrise de Regulamentul –tip de funcționare a instituțiilor de învățămînt preuniversitar, neavînd incluși părinți în Consiliul de Administrație a școlii. În localitățile urbane numărul școlilor în care nu sînt implicați părinții în Consiliul de Administrație al școlii este mai mare.

În instituțiile de învățămînt unde părinții sînt reprezentați în organele de conducere a școlii ei sînt apreciați mai mult pentru implicarea în transmiterea deciziilor Consiliului Comitetelor părintești (79.2% „în mare măsură” și „în foarte mare măsură”). În mare parte, directorii nu sînt satisfăcuți de implicarea și contribuția părinților în ședințele Consiliului de Administrație (44%), la fel și de implicarea părinților în soluționarea problemelor școlii (40.1%) (vezi Diagrama 9.).

Diagrama 9.

Gradul de satisfacție a directorului școlii față de implicarea membrilor Consiliului în activitățile școlii

(% din totalul celor ce au indicat că părinții sunt parte a consiliului de administrație)

Lipsa de pregătire a părinților pentru a se implica în ședințele respective, modul în care se desfășoară ședințele Consiliului de Administrație a școlii ar putea fi doar câteva din cauzele care nu permit valorificarea potențialului părinților, implicarea lor în luarea deciziilor.

Comitetele de părinți în școlile cercetate au dreptul, *fără restricții*, să participe la întâlnirile în care se iau decizii la nivelul școlii în proporție de 70.1%, să respingă adoptarea unor reguli cu care nu sunt de acord – 59.6%, să se implice activ în elaborarea unor politici / strategii noi – 54.8%. *Sub nici o formă*, părinții nu au dreptul să inițieze un proiect de modificare a unor politici școlare existente în 13,1% din școli, să respingă adoptarea unor reguli cu care nu sunt de acord – 13.1% din școli, să inițieze adoptarea unor politici noi – 19.3% școli.

Este evident că directorii acceptă *participarea* părinților la procesul de luare a deciziilor și mai puțin acceptă dreptul părinților la *inițierea* și *adoptarea* schimbărilor. Directorii diminuează rolul părinților în luarea deciziilor de politici și strategii în dezvoltarea instituției de învățământ. Acest fenomen poate fi cauzat de convingerea managerilor școlari că părinții nu dispun de competențele necesare pentru a lua decizii *corecte*, ori de convingerea precum că elaborarea politicilor și regulamentele de ordine internă sînt domenii ce țin doar de competența managerilor.

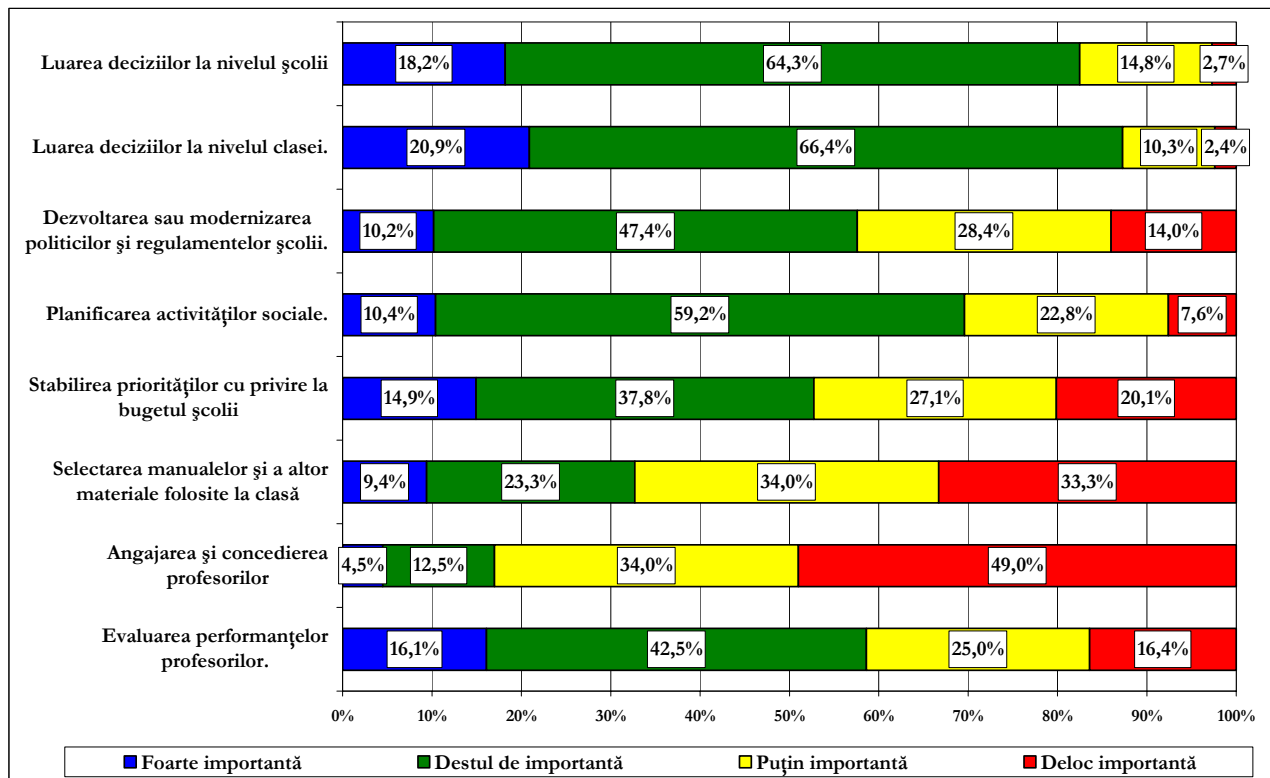
Părinții sunt văzuți de directorii de școli ca actori „destul de importanți” și „foarte importanți” ai îmbunătățirii calității educației oferite în școală prin luarea deciziilor la nivelul clasei – 87,5%, luarea deciziilor la nivelul școlii – 82,5%, planificarea activităților școlare – 69,6%. Majoritatea directorilor diminuează importanța implicării părinților în angajarea și concedierea profesorilor, în selectarea manualelor și a altor materiale folosite la clasă. Dezvoltarea sau modernizarea politicilor și regulamentelor școlii este considerată de circa jumătate de manageri domeniu în care deciziile se iau la nivelul colectivului pedagogic, fără implicarea părinților, iar cealaltă jumătate crede că la dezvoltarea acestui aspect este destul de importantă și implicarea părinților

Implicarea părinților în stabilirea priorităților, cu privire la bugetul școlii, este aspectul asupra căruia părerea managerilor s-au distribuit aproape uniform de la „foarte important” – „destul de important” spre „puțin important” și „deloc important”. Presupunem că în instituțiile de învățământ în care funcționează Asociațiile Obștești ale părinților implicarea părinților este considerată importantă, în instituțiile de învățământ în care contribuția financiară a părinților este mică sau nu există deloc, implicarea părinților nu este considerată importantă.

În același timp, implicarea părinților în activitatea școlilor pe care le conduc este sub așteptările managerilor școlilor – doar 67,7% din părinții se implică în luarea deciziilor la nivelul clasei, 58,1% în luarea deciziilor la nivelul școlii și doar 41,6% în planificarea activităților școlare.

Diagrama 10

Aprecierea influenței părinților asupra activității școlii

Aspectele activității zilnice a școlii, cum sînt metodele pedagogice folosite de profesori, conținutul lecțiilor, în realitate sînt influențate în mică măsură de Comitetul părinților. Circa 50% - 60% din managerii școlari consideră că acesta influențează „în mare măsură” și „în foarte mare măsură” atitudinea elevilor față de educație – aprecierea educației, planificarea activităților extrașcolare, facilitarea implicării părinților în viața școlii.

77,4% din managerii au nominalizat inițiative importante ale Comitetelor părintești în anul școlar curent. În 43,9% din cazuri inițiativele Comitetelor părintești vizează *dotarea instituției* de învățămînt. Sînt apreciate și inițiativele Comitetelor ce vizează implicarea părinților în procesul educațional în 10,5 din școli, în procesul de luare a deciziilor în 10,1% din școli, în fondarea organizațiilor obștești ale părinților în 6,8% din școli și organizarea excursiilor și activităților extracurriculare – 6,1%. Părinții sînt preocupați, de regulă, de crearea condițiilor și de asigurarea procesului educațional – baza materială a clasei, a școlii. Fie că părinții nu cunosc alte domenii în care ar putea să se implice cu drept de parteneri în asigurarea calității educației, fie că nu li se permite să se implice decît doar la acest nivel, sau directorii de școli nu sesizează alte inițiative ale părinților

Doar jumătate dintre managerii care consideră importantă participarea părinților în guvernarea școlii implică părinții, cu adevărat și nu formal, în luarea deciziilor.

În mod evident, părinții se implică destul de diferit în viața școlii. Mai dificil decurge procesul de implicare în activitățile din cadrul școlii a părinților care sunt plecați peste hotare, au relatat - 60,9% din directori, a familiilor vulnerabile social – 50,4%, a părinților fără studii – 46,1%, părinților violenți, consumatori de alcool și droguri – 39,1%.

Conchidem că directorii apreciază parteneriatul școală – familie ca fiind important în asigurarea calității educației. Distribuția rolurilor și responsabilităților între parteneri în percepția directorilor nu poate fi egală în toate domeniile.

Aprecierea impactului reformei școlare și conlucrarea managerilor școlari cu administrația publică locală

Aplicarea eficientă și calitativă a reformelor școlare în fiecare instituție educațională va asigura o activitate de succes a sistemului educațional și realizarea tuturor inițiativelor la nivel de politică educațională. Totodată acest lucru va permite implementarea într-un timp cît mai scurt a unei strategii ample pentru accelerarea reformelor ulterioare din învățămînt. Printre factorii determinanți ai succesului în Reformele de tip „top – down” se înscriu (i) relațiile ce se stabilesc între instituția care proiectează schimbările și cea care le implementează precum și (ii) existența condițiilor, resurselor necesare și suficiente pentru implementare.

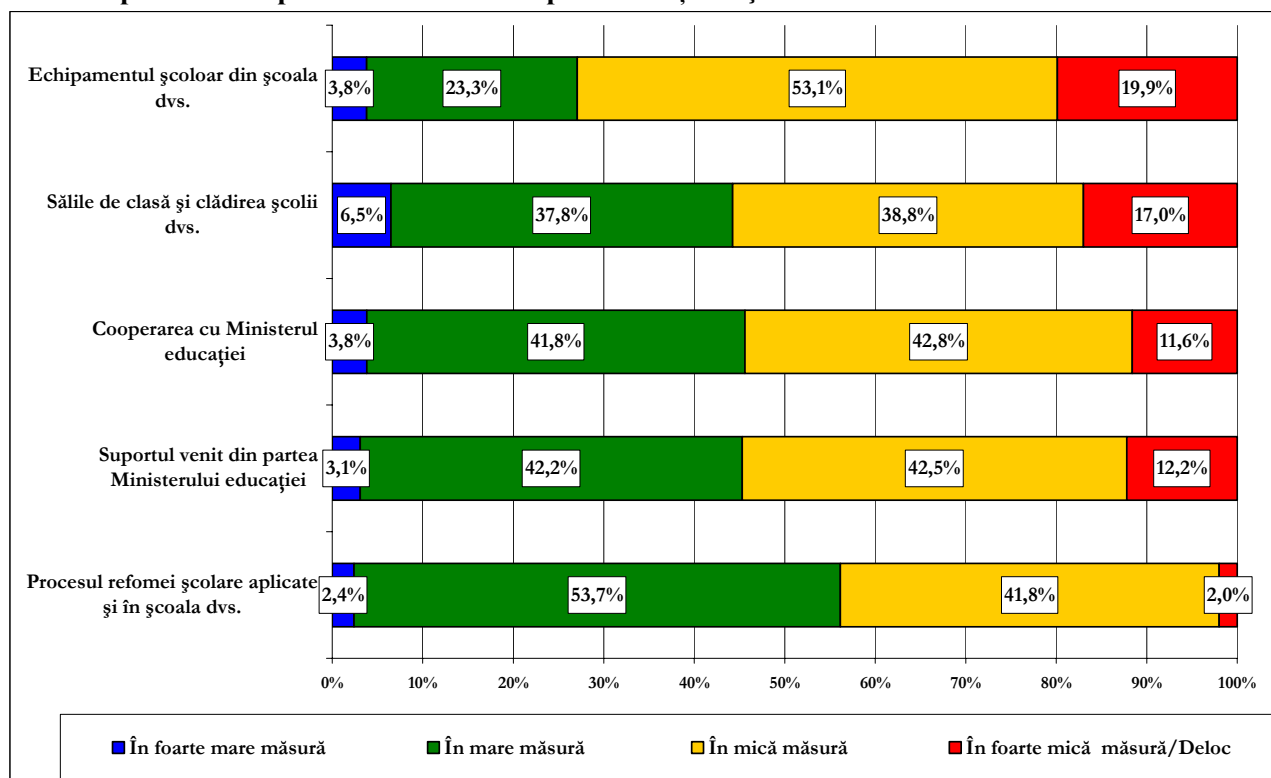
Datele studiului arată că 56,1% din directorii de școli sînt mulțumiți de procesul reformei, 45,6%- de cooperarea cu Ministerul Educației și suportul venit din partea acestuia „în mare măsură” și

„în foarte mare măsură”. Printre cei mulțumiți „în foarte mare măsură” de săli de clasă, clădiri și echipament școlar sînt foarte puțini, doar, respectiv, 19 și 11 instituții de învățămînt din cele 296 ce au participat la sondaj.

O altă situație s-a înregistrat atunci cînd s-a pus în discuție **Echipamentul școlar**: majoritatea (73%) s-au arătat nemulțumiți de starea acestuia. Acest rezultat a fost condiționat de dotarea insuficientă a școlilor din R. Moldova cu divers echipament necesar procesului instructiv-educativ. Conform estimărilor făcute la începutul anului de studii 2007-2008 jumătate din mobilierul școlar nu se încadra în normativele sanitar-igienice. (vezi Diagrama 11.).

Diagrama 11

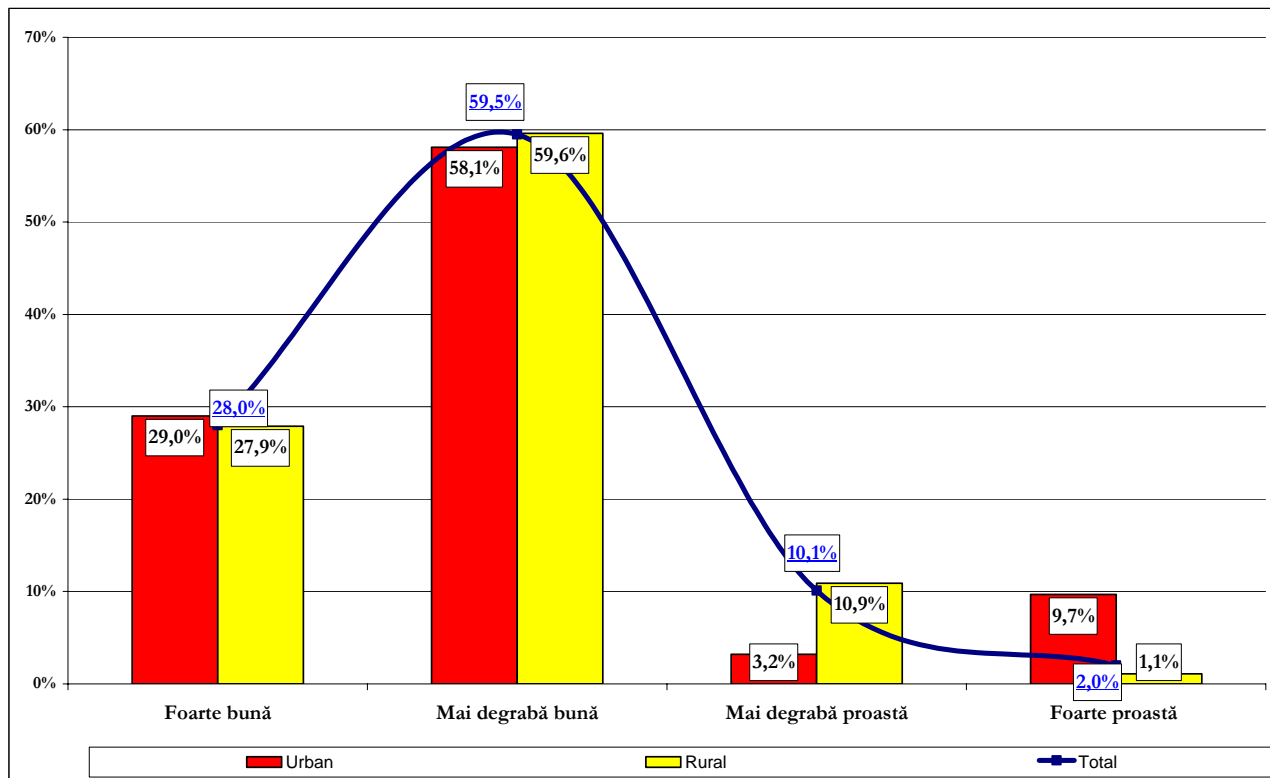
Aprecierea impactului reformei asupra instituțiilor școlare

În lumea contemporană **parteneriatul școală-comunitate** reprezintă o condiție minimală pentru asigurarea bunei administrări și funcționării a școlii. Succesul activității unei școli depinde, în mare parte, de calitatea relațiilor de parteneriat cu diverși actori comunitari, inclusiv cu autoritățile publice locale. O conlucrare eficientă între școală și APL reprezintă un avantaj reciproc și totodată aduce beneficii întregii comunități. Inițierea unui parteneriat durabil poate fi realizat prin: participarea reprezentanților autorității locale la întruniri cu corpul profesoral, vizite comune la domiciliul elevilor, ședințe cu părinții; participarea reprezentanților profesorilor, părinților, elevilor (în calitate de invitați) la ședințele Consiliului local; organizarea unor activități pe bază de parteneriat; colaborarea în domeniul informării comunității; programe și acțiuni comune, implicarea altor actori comunitari. (Cf 4)

Importanța dezvoltării unei relații constructive cu APL este conștientizat de cei mai mulți dintre participanți la sondaj. Această conlucrare este apreciată ca fiind foarte bună de către 28 %, iar 60% dintre respondenți sunt de părerea că colaborarea cu Primăria /Consiliul Local este mai degrabă bună. Această stare de fapt, poate fi explicată și prin aceea că circumstanțele și resursele necesare pentru desfășurarea procesului educațional sînt asigurate, de regulă, în majoritatea școlilor din bugetul Administrației Publice Locale. Și doar pentru 12 % colaborarea este mai degrabă proastă, explicabilă această stare în condițiile social-economice din contextul nostru. (vezi Diagrama 12.).

Aprecierea colaborării școlii cu Primăria

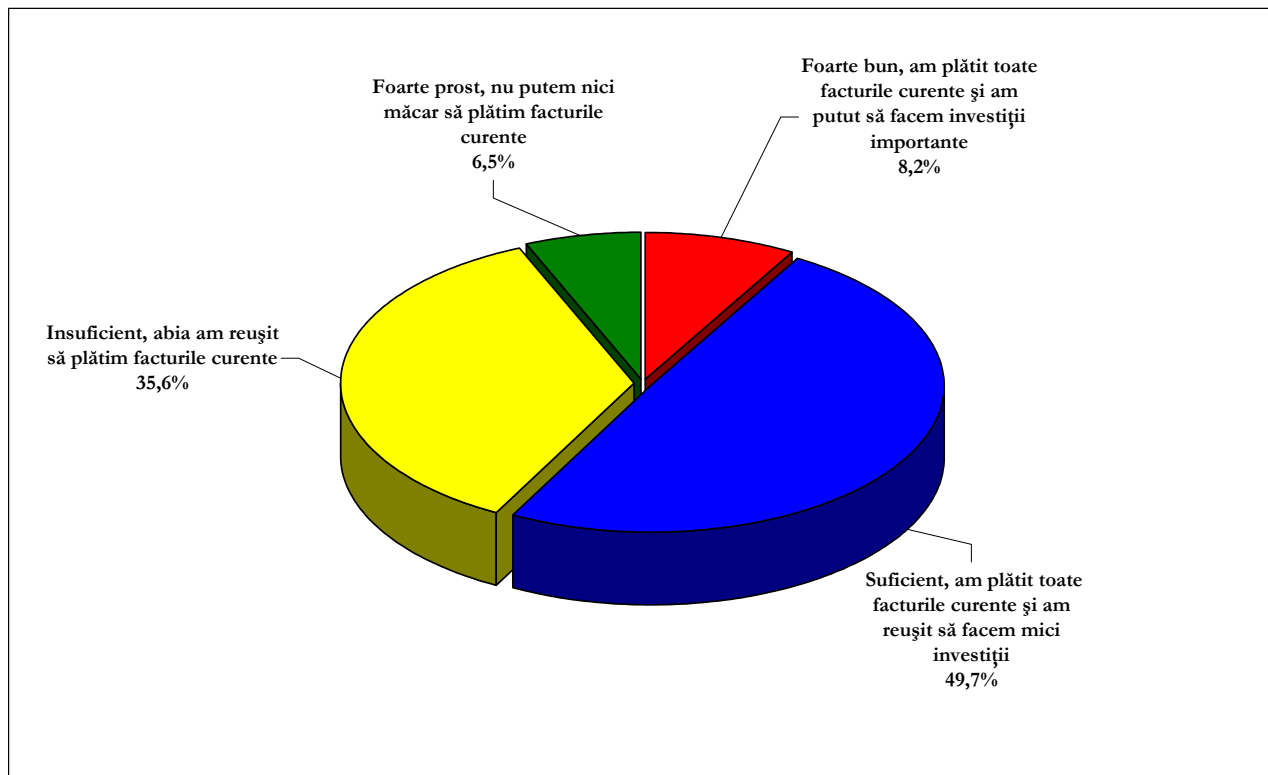

Instituțiile educaționale din R. Moldova trec în prezent printr-o perioadă deosebit de dificilă în ceea ce privește asigurarea financiară. Marea majoritate a școlilor din republică dispun de mult mai puține resurse decât ar avea nevoie pentru necesități salariale, pentru dezvoltare și pentru întreținere (încălzire, servicii, alimentația pentru copii, instruire). De ex., în anul 2005, doar 59% din necesitățile bugetelor școlare au fost acoperite din transferurile operate de la bugetul de stat. (Cf 5) Deficitul existent este de regulă acoperit din contribuțiile părinților, a autorităților locale, a business-ului și, ocazional, cu sprijinul unor donatori străini.

Rezultatele sondajului la itemul referitor la bugetul școlii pentru anul de studii 2007-2008 oferă o imagine care se înscrie perfect în comentariul de mai sus. Astfel, 8,2% din directorii de școli au relatat că bugetul școlii pe anul școlar 2007-2008 a fost „foarte bun” și 49,7% „suficient” pentru menținerea școlilor, inclusiv și pentru unele investiții. Însă, 42,1% din școli au dispus în anul curent de studii de un buget auster, care le-a permis doar să achite facturile, să acopere cheltuielile de întreținere a clădirilor, în unele cazuri (6,5%) chiar nici pentru atât (vezi Diagrama 13.). Aceasta vorbește despre un deficit al bugetului și o administrare insuficient de calitativă a resurselor. În această situație majoritatea școlilor elaborează formule bugetare, adaptate la nevoile de dezvoltare a instituției prin scrierea și implementare de proiecte cu finanțare internă și externă, prin atragerea de fonduri extrabugetare și prin colaborarea cu agenții economici, comitetul de părinți etc.

Diagrama 13.

Aprecierea bugetului școlii pentru anul școlar 2007-2008

Schimbarea reprezintă un proces indispensabil și important pentru dezvoltarea instituției școlare și realizarea cu succes a obiectivelor educaționale. A. M. Huberman descrie 3 tipuri de schimbări din sistemul școlar:

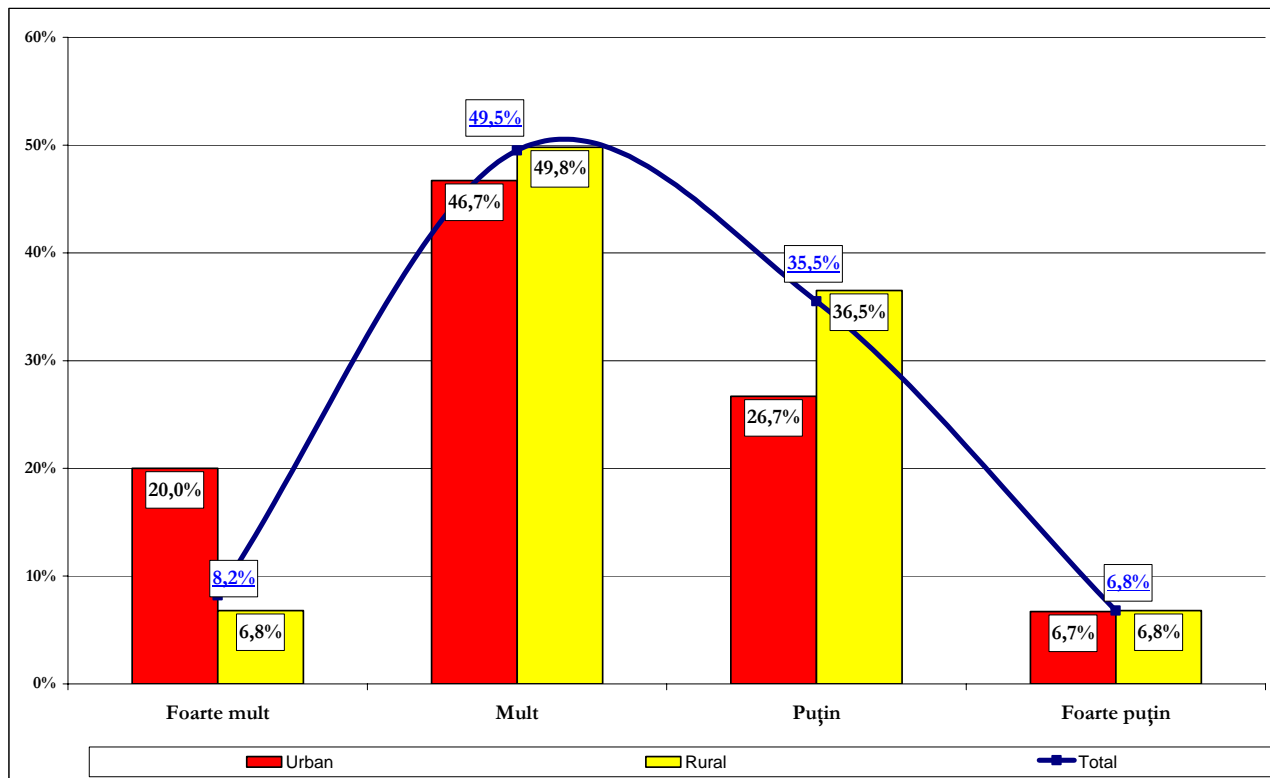
- 1) schimbări materiale - cele care completează și modernizează baza materială, echipamentele și materialele didactice;
- 2) schimbările "de concepție" – care se referă la elemente de țin de principii, metodologii didactice;
- 3) schimbările în relațiile interpersonale – în rolurile și relațiile reciproce ale actorilor din educație (Cf 1).

Directorul școlii poate influența bugetul școlii (i) apelând la Consiliul Local de Administrație, doar în cazul Primăriilor care dispun de resurse și nu sînt falimentare; (ii) recurgînd părinții copiilor ori (iii) la sponsori. În toate cazurile directorii trebuie să fie bine informați și să dea dovadă de competențe în domeniul financiar, scrierii de proiecte și, ceea ce este mai important, să fie convingători și să posede cele mai impunătoare argumente. Dar, toate acestea depind de gradul de optimism și proactivitate a directorului școlii.

În planurile de perspectivă ale Ministerului Educației și Tineretului din Moldova se preconizează procesul de optimizare a școlilor care vizează circa 82,8 % din eșantionul acestui studiu. În sondajul realizat directorii instituțiilor de învățămînt preuniversitar au apreciat puterea de influență, în calitate de director, asupra schimbărilor în sistemul școlar. Majoritatea managerilor consideră că ei dețin această putere (8,2% - „foarte mult” și 49,5% - „mult”). Dar, categoria directorilor care apreciază că pot influența situația „puțin” sau chiar „foarte puțin” este din punct de vedere procentual și numeric foarte mare, respectiv 42,3%, adică 125 din 296 de școli (vezi Diagrama 14). Putem doar presupune că respectivii manageri nu sînt suficient de informați despre modalitățile de influențare, ori nu dispun de gradul de proactivitate necesar celui ce deține o funcție de conducere, pentru a conștientiza puterea de decizie oferită de postul pe care îl deține.

Diagrama 14.

Posibilitatea directorilor de a influența schimbările în sistemul școlar

În baza cercetării semnalăm cele mai frecvente problemele existente cu privire la participarea părinților în viața școlii, soluționarea cărora urmează a se efectua cu eforturi conjugate a tuturor actorilor educaționali, inclusiv prin sprijinul managerului principal al școlii:

- existența a multiple bariere pentru funcționarea eficientă parteneriatului educațional școală-familie, inclusiv cauzat de circumstanțele socio-economice și culturale în această perioadă îndelungată de tranziție, prin care trece țara;
- lipsa de claritate în repartizarea rolurilor și responsabilităților între parteneri: școală-familie-copil;
- Insuficiența transparenței în luarea deciziilor și a informației despre activitatea partenerilor, a încrederii reciproce între acestia;
- insuficiența pregătirii administrației instituției de învățământ, a profesorilor și a părinților pentru construirea unor relații de parteneriat în realizarea scopurilor comune;
- lipsa unei tradiții culturale în colaborarea școală-familie și a modalităților de întreținere și stimulare a acestora etc.

Bibliografie:

1. Burduș E., Caprarescu G., Fundamentele managementului organizației, Editura Economica, 1999.
2. Macbeth, Al., (coordonator) și colaboratorii, L enfant entre l'ecole et sa famille. Rapport sur les relations entre l'ecole et sa famille dans les pays des Communautés Europeennes. Bruxells, Comisia Comunităților Europene, Colecția Studii, Seria Educație, nr.13, 1984
3. Stern H.H., Educația părinților în lume, București, Editura Didactica și Pedagogica, 1972
4. Scifos L., Uzicov N., Postica V., Educație pentru dezvoltarea comunității, PRO DIDACTICA, 2005.
5. *Din studiul „Finanțarea învățământului preuniversitar din R. Moldova”, realizat de IDIS Viitorul, septembrie 2008.
6. *Din studiul realizat în cadrul proiectului “Informarea părinților pentru asigurarea transparenței și calității educației” implementat de Pro CLSR, în cooperare cu CEPD cu sprijinul Fundației SOROS Moldova. La elaborare au participat: Dorul O, Lisenco S, Chicu V. Ivanu A. (in curs de editare)